

Jeste li znali da gotovo najveći dio vremena, koji vaša djeca provedu na internetu, prođe u dopisivanju? Jeste li svjesni opasnosti koje im tada prijete?

Pogledajte video *Borimo se zajedno* o savjetima kako spriječiti elektroničko nasilje, petzamet.hr/Modul3/poveznice.

Svakodnevno su mnoga djeca izložena različitim oblicima nasilja: slanje ružnih, prijetećih i uvredljivih poruka, slanje tuđih fotografija ili videa bez dopuštenja te traženje ostalih da ih procjenjuju, otkrivanje osobnih informacija o drugima, stvaranje internetskih stranica (blogova, profila na društvenim mrežama) koje sadržavaju priče, crteže, slike i šale na nečiji račun, osnivanje grupa mržnje na društvenim mrežama na kojima se pojedinci ismijavaju, ponižavaju i vrijeđaju, „provaljivanje“ u tuđe adrese elektroničke pošte ili u profile na društvenim mrežama, izlaganje dobi neprimjerenim sadržajima.

Upoznajte neke oblike elektroničkoga nasilja:

Cyberbullying – nasilje internetom gdje se djecu najčešće zlostavlja mobitelima i putem društvenih mreža.

Happy slapping – nasilje je u kojemu skupina napada pojedinca i snima nasilje.

Phishing – prijevara koja korisnika navodi na otkrivanje korisničkoga imena i lozinke tako da ih upiše u krivotvorenu mrežnu-stranicu.

Sexting – slanje neprimjerenih seksualnih poruka i fotografija najčešće mobilnim telefonom.

Grooming – mamljenje djece radi seksualnih potreba.

Kako se zaštititi?

Kako vaše dijete ne bi postalo žrtva nekoga oblika elektroničkoga nasilja, važno je naučiti kako se zaštititi. Prvi je korak da ste vi, kao roditelj, dovoljno informatički educirani. Naučite se služiti elektroničkim uređajima kao što su računala, laptopi, tableti, mobilni telefoni, pametni telefoni, upoznajte i razumite pojmove kojima se koristi u virtualnome svijetu, naučite koji programi filtriraju mrežne stranice za koje ne želite da budu dostupne djetetu. U protivnome mu nećete moći pomoći. Sljedeći je korak razgovor sa svojim djetetom, a svakodnevni razgovor preduvjet je iskrenoga odnosa između roditelja i djeteta. Postavite pravila ponašanja na internetu. Djetetu mora biti jasan internetski bonton ili *netiquette*. Ograničite vrijeme koje će vaše dijete svakodnevno provoditi na internetu. Posebice treba ograničiti igranje *online* igara, boravak na društvenim mrežama, brbljaonicama i slično, dok korištenje internetom u službi obrazovanja treba podržavati i odobravati. Pratite kako se vaše dijete koristi digitalnom tehnologijom. Redovito ga kontrolirajte, što znači da ćete provjeravati objave na društvenim mrežama, poruke koje piše, slike i videa koje dijeli, s kim se druži kad je *online*...

Neka vaše dijete bude svjesno da pazite na njegove aktivnosti. Bitno je izgraditi kvalitetan odnos s djetetom, odnos pun povjerenja, što je moguće samo čestim i iskrenim razgovorom.

5.3. SOS

Evo nekih **savjeta** koji će pomoći vašemu djetetu (i vama) da spriječi elektroničko nasilje:

- Ne ostavljaj na internetu svoje osobne podatke, osobito adresu i broj telefona/mobitela.
- Ne ostavljaj informacije da si sam kod kuće.
- Izbjegavaj objavljivati mjesto boravka (lokaciju) na društvenim mrežama zato što će nasilnici lakše otkriti kuda se krećeš.
- Ne prihvaćaj nepoznate ljude za prijatelje. Nikad ne znaš tko se krije iza tih profila i kakve namjere ima ta osoba.
- Zaštiti svoj profil na društvenim mrežama. Postavke uredi tako da tvoje fotografije, statuse i sve objave vide samo tvoji prijatelji.
- Prije upotrebe aplikacija i različitih društvenih mreža detaljno pročitaj pravila korištenja kako bi znao u kakve će se svrhe tvoji podatci koristiti.
- Lozinke čuvaj samo za sebe. Druge bi ih osobe mogle zloupotrijebiti.
- Ne objavljuj fotografije u neprimjerenim i seksualno eksplicitnim pozama. Jednoga bi ti dana zbog njih moglo biti neugodno.
- Nemoj ići sam na sastanke s osobama koje si upoznao na internetu.

Što kad se pojavi problem?

Kako biste mogli pomoći svomu djetetu koje je potencijalna žrtva elektroničkoga nasilja, korisno je znati prepoznati simptome. Osoba koja trpi neki oblik elektroničkoga nasilja najčešće je povučena u sebe, sramežljiva, nekomunikativna, uglavnom nema prijatelja, osjeća se usamljeno, nedostaje joj samopouzdanja i samopoštovanja, anksiozna je, često krivi sebe za ono što joj se događa. Ponekad su takve osobe agresivne, mrzovoljne, buntovne, mrze sve oko sebe, svađaju se i problematičnoga su ponašanja. Ako je vaše dijete sumnjivoga i čudnoga ponašanja, možda i ono ima problem o kojemu ne može govoriti. Tada je vaša dužnost i obveza pomoći mu.

- Razgovarajte sa svojim djetetom, saslušajte ga, podržite i pokažite mu da nije samo, da ste uz njega.
- Zajedno s djetetom blokirajte nasilnika i promijenite postavke privatnosti tako da fotografije, statuse i sve objave vašega djeteta vide samo njegovi prijatelji.
- Razgovarajte s učiteljem informatike postoji li mogućnost uklanjanja neprimjerenoga *posta*, slike ili videa.
- Sačuvajte dokaze elektroničkoga nasilja (nemojte obrisati uvredljive poruke na mobitelu koje je primilo vaše dijete kao ni razgovore na društvenim mrežama, ispišite e-poštu...).
- Prijavite elektroničko nasilje učiteljima, pedagogu i ravnatelju škole koju polazi nasilnik ili grupa nasilnika.
- Razgovarajte s nasilnicima, objasnite im kako se vaše dijete osjeća i zamolite ih da prestanu.
- Stupite u kontakt s roditeljima nasilnika ili grupe nasilnika.
- Prijavite elektroničko nasilje organizacijama koje se bave pružanjem pomoći žrtvama nasilja (RED BUTTON, Hrabri telefon...) kao i policiji na broj 192.

RED BUTTON je aplikacija Ministarstva unutarnjih poslova namijenjena djeci, roditeljima, učiteljima, građanima, ali je posebno prilagođena djeci i omogućava prijavljivanje sadržaja na internetu za koji sumnjate da je nezakonit i odnosi se na različite oblike iskorištavanja ili zlostavljanja djece.

redbutton.mup.hr

HRABRI telefon

Mali zaslužuju veliku pažnju.

HRABRI TELEFON (tel. 116 – 111) organizacija je osnovana u cilju pružanja izravne pomoći i podrške zlostavljanoj i zanemarenoj djeci i njihovim obiteljima, ali i rada na prevenciji zlostavljanja i zanemarivanja kao i neprihvatljivoga ponašanja djece i mladeži.

hrabritelefon.hr

INHOPE je međunarodna organizacija koja djeluje u 43 države diljem svijeta, a bavi se suzbijanjem ilegalnih sadržaja i seksualnoga zlostavljanja djece na internetu. inhope.org/

Obiteljske aktivnosti

Razgovarajte s djetetom o njegovu ponašanju na internetu. Neka preispita svoje ponašanje, a nakon toga zajednički sastavite pravila ponašanja na internetu (što ne smije činiti kako ne bi povrijedilo druge). Na taj će način uvidjeti koje je ponašanje na internetu neprihvatljivo te će početi razmišljati o tome kako pomoći žrtvi elektroničkoga nasilja.

Pročitajte članke na stranicama Hrabrog telefona, Poliklinike za djecu i UNICEF-a, petzanet.HR/Modul3/poveznice.